TẠP CHÍ NGHIÊN CỨU
PHẬT HỌC
CƠ QUAN NGÔN LUẬN CỦA TRUNG ƯƠNG GIÁO HỘI PHẬT GIÁO VIỆT NAM
ISSN: 2734-9195

"Steve Jobs Việt Nam" - là chinh phục bên ngoài, chuyển hóa bên trong

ISSN: 2734-9195 14:07 12/06/2026

Một xã hội muốn có những Steve Jobs Việt Nam chắc chắn cần khuyến khích sáng tạo, nghiên cứu khoa học và khát vọng vươn lên. Nhưng bên cạnh đó, xã hội ấy cũng cần nuôi dưỡng những con người biết sống tỉnh thức, biết yêu thương...

Đề thi Ngữ văn trong kỳ thi tốt nghiệp THPT đã gợi mở câu hỏi đáng suy ngẫm: Làm thế nào để Việt Nam có **Steve Jobs**, Elon Musk hay Mark Zuckerberg?

Đó không đơn thuần là câu chuyện về những doanh nhân thành đạt hay những bộ óc sáng tạo làm thay đổi thế giới. Sâu xa hơn, đó là câu hỏi về cách một xã hội nuôi dưỡng con người, về môi trường để tài năng được phát triển, và quan trọng hơn cả là mục tiêu cuối cùng của sự thành công?

Steve Jobs - cha đẻ của Apple - thường được nhắc đến như một thiên tài công nghệ, nhưng điều làm nên dấu ấn đặc biệt của ông có lẽ không chỉ nằm ở những sản phẩm mang tính cách mạng. Ông là một trong số ít người có khả năng kết nối **công nghệ** với nghệ thuật, lý trí với trực giác, tư duy kinh doanh với sự nhạy cảm trước những nhu cầu rất sâu của con người.

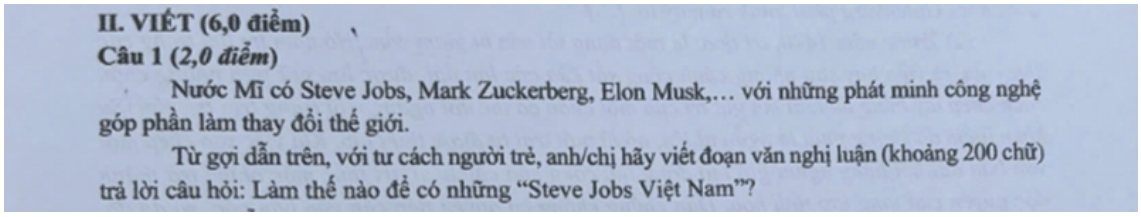
Vì vậy, câu hỏi làm thế nào để Việt Nam có thêm những Steve Jobs, có lẽ điều cần quan tâm không chỉ là đào tạo kỹ năng công nghệ hay kiến thức kinh doanh. Quan trọng hơn, đó là việc nuôi dưỡng những con người biết học hỏi không ngừng, dám sáng tạo, dám thất bại và không ngừng khám phá chính mình. Bởi nhiều khi, những phát minh làm thay đổi thế giới không chỉ bắt đầu từ phòng thí nghiệm hay giảng đường, mà còn bắt đầu từ một hành trình đi tìm ý nghĩa cuộc sống.

Trong những ngày gần đây, trên **mạng xã hội** đăng tải lại bức tâm thư được cho là những lời cuối đời của Steve Jobs. Dù tính xác thực của văn bản vẫn còn nhiều tranh luận, nhưng những điều được nhắc đến trong đó vẫn khiến nhiều người dừng lại suy ngẫm: tiền bạc, danh vọng và địa vị cuối cùng không thể thay thế sức khỏe, tình thân hay sự bình an trong tâm hồn.

"Tôi đạt đến đỉnh cao của sự thành công trong thế giới kinh doanh. Trong mắt của người khác, cuộc sống của tôi là một mẫu mực của sự thành công.

Tuy nhiên, ngoài công việc, tôi có rất ít niềm vui. Tại thời điểm này, nằm trên giường bệnh và nhớ lại toàn bộ cuộc sống của tôi, tôi nhận ra rằng tất cả các công nhận và sự giàu có mà tôi từng tự hào, đã trở nên vô nghĩa khi đối mặt với cái chết sắp xảy ra Bạn có thể thuê ai đó làm người lái xe cho bạn, kiếm tiền cho bạn, nhưng bạn không thể có một người nào đó phải chịu bệnh tật cho bạn. Vật chất bị mất có thể được tìm thấy. Nhưng có một điều mà không bao giờ có thể được tìm thấy khi nó bị mất - CUỘC ĐỜI BẠN.

Khi chúng ta già đi, chúng ta sẽ nhận ra: Một chiếc đồng hồ 300 USD hay 30 USD thì suy cho cùng, cũng chỉ cùng một thời gian. Một chiếc xe 150.000 USD hay 30.000 USD thì suy cho cùng, con đường và đích đến đều giống nhau. Một ngôi nhà 300m² hay 3.000m² thì suy cho cùng, nỗi cô đơn vẫn cứ tồn tại. Hạnh phúc thực sự không đến từ vật chất. Vì vậy, tôi hi vọng bạn nhận ra khi nào bạn còn có bạn bè, người thân bên cạnh để cùng trò chuyện, nói cười, vui vẻ đàn hát với nhau, tám đủ thứ trên trời dưới biển... thì lúc ấy là lúc hạnh phúc thực sự." (Nguồn: Facebook)

II. VIẾT (6,0 điểm)

Câu 1 (*2,0 điểm*)

Nước Mĩ có Steve Jobs, Mark Zuckerberg, Elon Musk,… với những phát minh công nghệ góp phần làm thay đổi thế giới.

Từ gợi dẫn trên, với tư cách người trẻ, anh/chị hãy viết đoạn văn nghị luận (khoảng 200 chữ) trả lời câu hỏi: Làm thế nào để có những "Steve Jobs Việt Nam"?

Trích đề thi Ngữ Văn Tốt nghiệp THPT 2026. Ảnh: vietnamnet

Thời đại hôm nay đề cao hiệu suất, tốc độ và thành tích. Người trẻ được khuyến khích phải thành công sớm. Nhiều người coi tuổi ba mươi là cột mốc phải có nhà, có xe, có vị trí xã hội nhất định. Các mạng xã hội liên tục trình chiếu những hình ảnh về sự giàu có, những câu chuyện khởi nghiệp triệu đô, những nhân vật nổi tiếng sở hữu khối tài sản khổng lồ.

Trong bối cảnh ấy, thành công dần được đồng nhất với việc có nhiều hơn người khác về vật chất. Nhưng nghịch lý là khi đời sống vật chất ngày càng phát triển, những vấn đề về căng thẳng tâm lý, trầm cảm, cô đơn và khủng hoảng ý nghĩa sống cũng gia tăng. Con người sở hữu nhiều tiện nghi hơn nhưng chưa chắc đã hạnh phúc hơn.

Trong kinh điển Phật giáo chỉ ra rằng gốc rễ của khổ đau nằm ở sự chấp thủ. Khi hạnh phúc bị đặt hoàn toàn vào những điều bên ngoài như tiền bạc, danh vọng hay địa vị, con người dễ rơi vào vòng xoáy của ham muốn không có điểm dừng. Đạt được điều này lại muốn điều khác. Thành công hôm nay nhanh chóng trở

thành mức chuẩn mới cho ngày mai. Vì vậy, khổ đau không nhất thiết đến từ sự thiếu thốn mà nó đến từ chính sự không biết đủ.

Steve Jobs từng được xem là biểu tượng của sáng tạo và thành công trong thế giới công nghệ. Ông góp phần thay đổi cách con người giao tiếp, làm việc và kết nối với nhau. Những sản phẩm do ông kiến tạo đã tạo nên một cuộc cách mạng trong đời sống hiện đại. Nhưng nếu nhìn từ góc độ nhân sinh, câu chuyện của Steve Jobs không chỉ là câu chuyện của thành công. Đó còn là lời nhắc nhở về tính hữu hạn của đời người.

Không có thân thể nào tồn tại mãi. Không có tài sản nào mang theo được sau khi chết. Không có địa vị nào trường tồn cùng thời gian. Trước sự thật ấy, thành công về vật chất, địa vị là điều tuyệt vời nhưng nó cũng không phải cứu cánh tối hậu của đời người.

Thành công có thể đem lại tiện nghi vật chất đời sống nhưng chỉ có trí tuệ mới đem lại bình an. Tiền bạc có thể mua được dịch vụ y tế tốt nhất nhưng không thể mua được sự sống vô hạn. Danh tiếng có thể khiến nhiều người biết đến ta nhưng không bảo đảm rằng ta hiểu chính mình.

Nhiều người khi tiếp cận giáo lý Phật giáo thường hiểu lầm rằng đạo Phật đề cao đời sống khổ hạnh và phủ nhận giá trị của vật chất. Thực tế không phải vậy. Trước khi thành đạo, chính đức Phật đã trải qua 6 năm ép xác khổ hạnh. Sau khi nhận ra con đường ấy không đưa đến giác ngộ, Ngài từ bỏ cực đoan đó để khám phá con đường Trung đạo.

Trung đạo không phải là sống nghèo khổ.

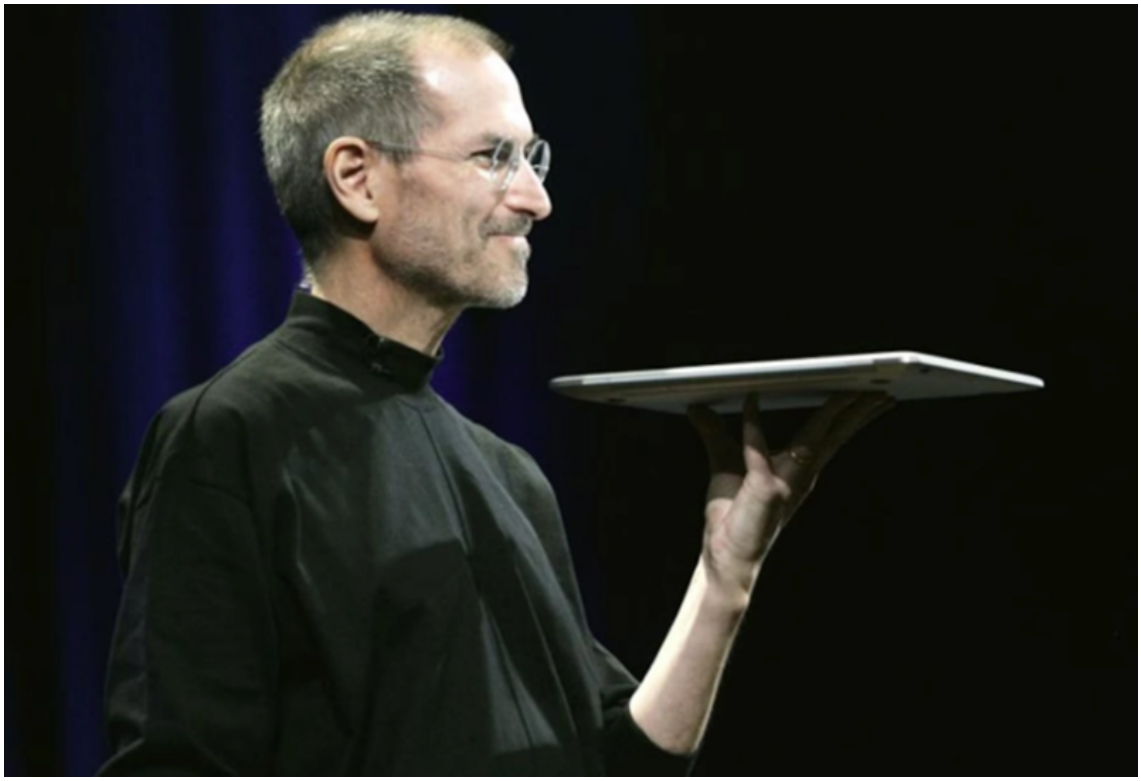
Trung đạo cũng không phải là đắm chìm trong hưởng thụ.

Đó là con đường quân bình giữa hai thái cực.

Đặt trong đời sống hiện đại, Trung đạo có nghĩa là chúng ta vẫn học tập, lao động, sáng tạo và xây dựng sự nghiệp; nhưng đồng thời không đánh mất sức khỏe, gia đình, các mối quan hệ và đời sống tinh thần.

Một xã hội muốn có những Steve Jobs Việt Nam chắc chắn cần khuyến khích sáng tạo, nghiên cứu khoa học và khát vọng vươn lên. Nhưng bên cạnh đó, xã hội ấy cũng cần nuôi dưỡng những con người biết sống tỉnh thức, biết yêu thương, biết quán chiếu thân tâm khi cần thiết.

Nếu chỉ tạo ra những người giỏi kiếm tiền mà không có đời sống hạnh phúc, đó là một thành công chưa trọn vẹn.

Steve Jobs. Ảnh sưu tầm.

Thành công lớn nhất là làm chủ chính mình. Trong kinh Tăng Chi Bộ dạy:

"Dầu tại chiến trường,
Thắng ngàn ngàn quân địch,
Không bằng tự thắng mình,
Thật chiến công oanh liệt".

Thế giới hiện đại tôn vinh những người có khả năng thay đổi thế giới.

Phật giáo lại nhắc con người về một cuộc cách mạng sâu sắc hơn: chuyển hóa chính bản thân mình.

Một doanh nhân có thể xây dựng đế chế hàng tỷ đô la.

Một nhà khoa học có thể tạo ra công nghệ thay đổi nhân loại.

Nhưng nếu không làm chủ được tham lam, sân hận và si mê, người ấy vẫn có thể sống trong bất an.

Ngược lại, một người biết đủ, biết yêu thương và biết sống tỉnh thức có thể không sở hữu nhiều tài sản, nhưng lại sở hữu điều quý giá nhất: sự tự do trong tâm.

Đó là loại thành công không phụ thuộc vào thị trường chứng khoán, không phụ thuộc vào địa vị xã hội và cũng không bị thời gian tước đoạt.

Muốn có những **Steve Jobs Việt Nam**, chúng ta cần giáo dục thế hệ trẻ về tri thức, sáng tạo và khát vọng cống hiến. Nhưng đồng thời cũng cần dạy các em hiểu giá trị của lòng biết ơn, sự tử tế, tinh thần phụng sự và khả năng sống hạnh phúc.

Một đất nước phát triển không chỉ cần những người thành công.

Một đất nước phát triển còn cần những con người biết cân bằng thân - tâm - trí.

Bởi lẽ, mục tiêu cuối cùng của văn minh không chỉ là tạo ra thật nhiều của cải, mà là giúp con người sống tốt đẹp hơn.

Từ góc nhìn Phật giáo, thành tựu đáng quý nhất của đời người không phải là đứng trên đỉnh cao để được người khác ngưỡng mộ, mà là thấu hiểu chính mình, chuyển hóa thân tâm, bước đi vững chãi giữa cuộc đời với một tâm hồn an ổn.

Khi vật chất và tinh thần được cân bằng, khi công việc và đời sống được hài hòa, khi khát vọng phát triển đi cùng với trí tuệ và từ bi, đó chính là con đường Trung đạo mà đức Phật đã khai sáng. Và cũng có thể, đó là con đường giúp con người vừa thành công, vừa hạnh phúc.

***Steve Jobs (1955–2011)** là một doanh nhân, nhà sáng chế và nhà lãnh đạo công nghệ người Mỹ, được biết đến nhiều nhất với vai trò đồng sáng lập Apple Inc. cùng với Steve Wozniak và Ronald Wayne vào năm 1976.*

Ông sinh ngày 24/2/1955 tại San Francisco, được nhận làm con nuôi từ khi mới sinh.

Theo học tại Reed College nhưng bỏ học sau một học kỳ, tuy vậy vẫn tiếp tục tham dự những lớp học mà ông yêu thích như thư pháp (calligraphy), điều sau này ảnh hưởng lớn đến thiết kế của máy tính Macintosh.

Năm 1976, cùng Steve Wozniak sáng lập Apple trong gara gia đình, khởi đầu bằng các dòng máy tính cá nhân Apple I và Apple II.

Năm 1984, Apple giới thiệu Macintosh, một trong những máy tính cá nhân đầu tiên có giao diện đồ họa thân thiện với người dùng.

Năm 1985, sau mâu thuẫn nội bộ, Jobs rời Apple và thành lập công ty NeXT.

Năm 1986, ông mua lại một bộ phận đồ họa của Lucasfilm và phát triển thành Pixar, hãng đã tạo nên những bộ phim hoạt hình nổi tiếng như Toy Story.

Năm 1997, Jobs quay trở lại Apple khi công ty mua lại NeXT.

Từ đây ông dẫn dắt Apple bước vào giai đoạn phát triển mạnh mẽ với hàng loạt sản phẩm mang tính cách mạng như iMac, iPod, iPhone và iPad. Ông được xem là người góp phần định hình cuộc cách mạng công nghệ tiêu dùng đầu thế kỷ XXI nhờ khả năng kết hợp giữa công nghệ, thiết kế, nghệ thuật và trải nghiệm người dùng.

Năm 2003, ông được chẩn đoán mắc ung thư tuyến tụy. Sau nhiều năm điều trị, Steve Jobs qua đời ngày 5/10/2011 ở tuổi 56.

(Nguồn:https://vi.wikipedia.org/wiki/Steve_Jobs)

Tác giả: **Minh Khôi**